

шлях до економічного, соціального та освітнього розвитку.

Список використаних джерел

1. Попова І.О., Петров В.О., Попрядухін В.С. Особливості формування професійних якостей при підготовці фахівців-енергетиків. *Удосконалення навчально-виховного процесу в закладах вищої освіти*. 2019. Вип. 22. С.118-123.
2. Дембіцька С. В., Кобилянський О. В. Формування компетенцій з безпеки життєдіяльності у фаховій підготовці енергетиків. *Scientific journal Innovative solutions in modern science*. 2016. № 1(1). С. 82–87.
3. Дембіцька С. В., Кобилянський О. В. Формування культури безпеки у студентів-електриків. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2015. Випуск 43. С. 223–228.

Попович Микола

Д-р філос. наук, професор, професор кафедри
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

Попович Дмитро

магістр права, магістр фінансів
співробітник компанії Marriott International
м. Мюнхен, Німеччина

ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА КУЛЬТУРИ СУСПІЛЬСТВА ТА ОСОБИСТОСТІ

Культура є багатовимірним символічним світом та синтезом багатьох ціннісних систем. У філософській та культурологічній літературі проаналізовано зміст понад 500 визначень поняття «культура» [2]. Але жодне з них не розкриває сутність культури в усіх її смислах і вимірах. У нашому дослідженні, під культурою ми розуміємо:

- творені та передані моделі цінностей, які є чинником що формують людську поведінку;
- ступінь та міру прояву людяності в людині;
- систему цінностей і норм, котрі втіленні у способі життя людини та суспільства [3].

Творцем культурних цінностей є людина. Отже, культура є сукупністю матеріальних і духовних цінностей створених людством протягом історії, а також історично набуту систему норм, правил, заповідей, настанов і заборон, які забезпечують функціонування соціуму. Відтворення, збереження та

наслідування цінностей і норм культури здійснюють соціальні інститути, в першу чергу інститути держави, сім'ї, церкви, освіти, а також власне інститути культури.

Першим духовно-культурним утворенням людства була міфологія. В процесі історичного розвитку суспільства від міфології відокремились спочатку мистецтво, релігія, філософія і наука, а згодом – інші форми культури. Процес відокремлення від єдиної синкретичної культури автономних культурних форм називається диференціацією культури. Нами систематизовано понад 50 форм прояву культури, котрі утворилися і стали відносно самостійними в процесі історичного процесу диференціації культури.

Класифікацію культури на форми її маніфестації можна здійснити за трьома принципами:

- пристосування та ставлення людини до природи;
- ставлення людини до інших людей та до суспільних інституцій;
- ставлення людини до себе самої.

До першої групи можна віднести ті форми культури, котрі забезпечують співіснування та гармонію людини і природи. Це: екологічна культура, культура виробництва, культура праці, аграрна культура, економічна культура, технологічна культура, техніка як форма культури, інформаційна культура, пізнавальна культура, інноваційна культура, культура споживання.

Друга група охоплює ті культурні форми засобами котрих можна унормувати, впорядковувати та гармонізувати міжособистісні, моральні, правові, політичні, економічні, міжетнічні, міжконфесійні, сімейні та інші відносини. Це: моральна культура, релігійна культура, правова культура, політична культура, культура управління, організаційна культура, культура спілкування, культура підприємництва, фінансова культура, педагогічна культура, освітня культура, етикетна культура, санітарна культура, культура побуту, кулінарна культура, культура сімейних відносин, культура міжетнічних, міжрасових та міжконфесійних відносин, сексуальна культура, медична культура.

До третьої груп можна включити ті форми культури, котрі спрямовані на саморозвиток, самопізнання, самовдосконалення та самовиховання самої людини. Це: культура мови та мовлення, світоглядна культура, аксіологічна культура, культура мислення, естетична культура, художня культура, культура здоров'я, культура споживання, культура харчування, гігієнічна культура, культура відпочинку, безпекова культура, фізична культура, психологічна культура, культура почуттів, культура одягу, культура розваг.

В кожній формі культури втілені одна або кілька базових цінностей. Наприклад, базовою цінністю моральної культури є людяність, культури здоров'я – повноцінне життя, екологічної культури – чиста природа, аграрної культури – земля як годувальниця людства, культури мови – краса і лексичне багатство рідної мови, фізичної культури – здорове і красиве тіло, тощо.

Людина є її творінням культури. Культура не успадковується біологічно,

вона передається за допомогою соціокультурних каналів наслідування та традиції. Людина народжується індивідом, але стає особистістю в процесі діяльності, навчання та виховання. Прилучення людини до культури називається культивуванням особистості. Культивування особистості – це соціокультурний процес засвоєння людиною цінностей, норм, значень і смислів суспільства й їх творчого перетворення в індивідуальних, персоніфікованих формах. Соціокультурне середовище може плідно сприяти або перешкодити становленню та розвитку особистості, але визначальну роль в цьому процесі належить індивідові, його здібності бути «самим собою». Культура особистості визначається масштабом, глибиною та ступенем засвоєння нею загальнолюдських цінностей культури, перетворенням їх на свій внутрішній духовно-культурний світ та спроможністю застосовувати в процесі діяльності. Структура культури особистості відтворює в загальних контурах та рисах структуру культури суспільства.

Нами розробляється культурно-просвітницький проект під умовною назвою «Практична культурологія» цілю якого – прояснити та пояснити сутність культури та її окремих структурних маніфестацій. Його реалізація у вигляді практичних рекомендацій (підручника, посібника, практикуму) сприятиме формуванню в ціннісній свідомості учнів та студентів моральної, правової, політичної, екологічної, естетичної та інших елементів культури.

Список використаних джерел

1. Гриценко Т. Культурологія. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 392 с.
2. Кребер А. Понятие культуры и социальной системы. Парсонс Т. О социальной системе. Москва: Академический Проект, 2002. 832 с.
3. Попович М. Д. Соціально-філософський аналіз антропологічного виміру культури. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин Я.І., 2013. 314 с.
4. Прокопова О.П. До проблеми формування екологічної культури як складової професійної культури фахівця. *Науковий вісник Чернівецького університету. Педагогіка та психологія*. 2014. Вип. 688. С. 129-136.
5. Прокопова О.П. Основи формування культури спілкування фахівців сільськогосподарської галузі. *Аграрна освіта*. 2015. Вип.1. С. 344-347.

